

Na dvojezičnem področju je ustvarjena dejanska enakopravnost obeh narodnosti ne glede na število pripadnikov narodne manjšine, s čimer je postavljena zelo trdna zapreka kakršnim koli procesom, ki bi lahko pomenili določene asimilacijske pojave

Zakaj združitev angleških bank

Pred nekoliko tedni je britanska javnost presenetila doslej prikrižna novica, da sta se banki »National Provincial Bank« (London) in »District Bank« (Manchester) združili. Presenečenje je bilo tako popolno, ne le zaradi tega, ker je pri tej splošni šlo za največjo združitev bank v britanski zgodovini kapitala, temveč tudi zaradi tega, ker je bila po nekem »Gentlemen's Agreement« iz leta 1924 vsaka tovrstna fuzija med velikimi bankami v Veliki Britaniji prepovedana.

Omenjeni dogovor je bil sklenjen leta 1918 pod pritiskom britanske javnosti moral biti formiran poseben preiskovalni odbor glede nastanka nekega denarnega trsta. Od 1. 1891 do takrat se je namreč v Veliki Britaniji že sklenilo šestdeset zasebnih bank od 36 na 6 in število delniških bank od 106 na 34. Colwynov preiskovalni odbor ni smel križem rok gledati izločanje konkurence v finančni sferi in poslabšanje razmerja med delniškimi kapitalom in bančniimi obveznostmi. Zaradi tega je nujno in v njihovem lastnem interesu priporočil bankam, da naj se navežejo medsebojnih tesnejših stikov med upravnimi niti ne poskušajo sklepati dogovorov o omejitvi svoje samostojnosti niti o kontroli o omejitvi svoje samostojnosti niti o kontroli bank kot tudi ne o nakupu banknih delnic po bankah. Čeprav ni prišlo do zakonske ureditve te prepovedi, pa so vendarle bila priporočila Colwynovega preiskovalnega odbora 1. 1924, 1925 in pozneje še enkrat leta 1929 po Balfourjevem odboru razglašena za obvezna.

Vendar pa je konservativna vlada že v minulem letu začela spreminjati svoje stališče. Dovolila je namreč »National Provincial Bank«, da si pridobi podružnice »Isle of Man Bank«, prav tako pa je dovolila njeno udeležbo pri neki drugi kilirinski banki, konkretno pri družbi »Coutts and Company Limited« v Londonu, ki uživa privilegij dvornega finančnika. Dve drugi kilirinski banki, in sicer »Glyn Mills« in »William Deacons« sta ob istem času postali podružnici banke »Royal Bank of Scotland«.

Medsebojno prepletanje med britanskimi kilirinskimi bankami je medtem navzile omenjenemu »Gentlemen's Agreement« iz leta 1924 dokaj daleč napredovalo. Danes postopoma se že ena inštitucij, ki pripadajo skupnemu londonskemu čekovnemu obračunskemu mestu (London Bankers' Clearing House) in ki kot edine finančne firme objavljajo mesečne izkaze.

Nova združitev obeh omenjenih velikih bank pa je spremenila razmerje moči na britanskem trgu kapitala: s prevzemom »District Bank«, je mogla »National Provincial Bank«, ki je bila doslej omejena domala samo na Irsko, število svojih podružnic podvojiti. S tem se je kot dokaj enako močna postavila v isto vrsto poleg denarnih zavodov »Barclays Bank«, »Midland Bank« in »Lloyds Bank«. Peta banka med tako imenovanimi »big five«, namreč »Westminster Bank«, pa sedaj s svojimi 1258 podružnicami daleč zaostaja za omenjenimi konkurenčnimi bankami, ki imajo vsaka po kakih 2000 podružnic.

Zato se ne smemo čuditi, če je »Westminster Bank« iz naklonosti vlade nasproti »National Provincial Bank« izjavila svoje lastne sklepe in da se danes zavzema za združitev »Martins Bank«, 600 podružnic »Martins Bank« so močna vaba, zlasti če zaradi primerjave upoštevamo, da ima celo »Nemška banka« v Zvezi republik Nemčiji samo 500 podružnic. Predvsem pa bi »Westminster Bank« z združitvijo z »Martins Bank«, katere poslovno področje je v glavnem pro-

vinca, po višini depozitov nadkrihala »National Provincial Bank«. Po izkazih iz sredine julija so znašali depoziti »Westminster Bank« in »Martins Bank« skupaj 1,4 milijarde, depoziti »National Provincial Bank« in »District Bank« pa le 1,2 milijarde funtov sterlingov. Depoziti pri »Barclays Bank« so sredi julija letos znašali 1,8 milijarde, pri »Midland Bank« 1,6 milijarde in pri »Lloyds Bank« 1,3 milijarde funtov sterlingov.

Močan proces koncentracije v britanskem bančništvu, ki naj bi se, po vseh znakih sodeč, končal z združitvijo vseh petih velikih britanskih bank ima seveda svoje posebne razloge. Bilo bi preveč enostransko, če bi kot razlog za omenjeno presenetljivo naklonjenost Mac Millanove vlade nasproti »National Provincial Bank« in nasproti »District Bank« navedli samo dejstvo, da je bil britanski minister za zunanje zadeve Earl of Home dolgo časa direktor »Royal Bank of Scotland« in minister za finance Derick Heathcoat Amery (ki je medtem že odstopil) dolgo časa direktor »Lloyds Bank«.

Pravi vzrok za navedeno tendenco pa je najbrž v tem, da se vlada Mac Millana pripravlja, da »repatrizirata« se zadnje britanske nacionalizirane obrate, ki se poslužuje z dobičkom. Na seznamu obratov za »repatrizacijo« je sedaj izredno zanimiv jeklarski koncern »Richard Thomas and Baldwins«, katerega knjižna vrednost je bila v listu »Financial Times« izkazana z 22,4 milijona funtov sterlingov. Za prevzem delnice takega industrijskega kolosa pa seveda ne zadoštuje finančne moči ene same britanske banke.

Da se že zaradi firme »Richard Thomas and Baldwins« izplača izpostaviti se očitu monopolne kapitalizma, izhaja iz naslednjih podatkov:

Podjetje se je namreč lotilo ogromnega investicijskega programa, katerega izvedba bo stala okoli 120 milijonov funtov sterlingov (!). Za financiranje tega investicijskega programa je bilo odobreno državno posojilo v višini 70 milijonov funtov sterlingov in potrebna emisija na denarnem trgu. Velikim bankam je konservativna vlada v tej zvezi ustregala tudi še v nekem drugem ožru. Odlasla je namreč ne le tako dolgo, da je nastala možnost, da se lahko izvedejo vse omenjene združitve, temveč skoraj do samih volitev v prihodnjem letu, ko bodo za banke zagotovljene zadavne investicije.

Združitev bank pomeni največji posel za britansko monopolno buržoazijo, kar naj pokažejo naslednji podatki: Država je proti plačilu ogromnih odškodninskih zneskov prejšnjim lastnikom prevzela nemožnost, deloma že celo popolnoma zastarelo industrijo, ki je bila tik pred bankrotom. Prav tako je država zlasti od 1. 1953 dalje z zelo obsejnimi in intenzivnimi rekonstrukcijami modernizirala britansko železarsko in jeklarsko industrijo ter njene zmogljivosti močno razširila, tako da je postala sposobna za konkurenco nasproti inozemstvu in da hkrati lahko zadovolji povečane zahteve domačih potrošnikov.

Za britansko monopolno buržoazijo je imelo to še nadaljnjo korist, ki se z ničim ne da poplašiti, da je namreč država nosila vse rizike in trpela seveda vse visoke stroške, ki so bili vezani za razširitev proizvodnje potenciala zadavne industrije. Zlasti je naj, če navedemo, da so se ti stroški do začetka procesa repatrizacije povzpeli na 0,3 milijarde funtov sterlingov. Sedaj bo to obrati repatrizirani. »Gentlemen's Agreement« sprito tako vabljivo posla seveda ne more biti več zanimiv.

DOKAJ NENAČADNO ZA NOVEMBER

Včeraj je v mnogih krajih snežilo Nesreče na morju zaradi neviht

V Makedoniji se stanje polagoma boljše - V Moskvi, Oslu in Zürichu temperatura pod ničlo

Tako je bilo te dni na periferiji poplavljenega Skopja — porušena hiša in poplavljeni travniki

MILAN, 19. — Kmalu po osmi uri je začelo snežiti v Milanu in okolici. Strehe hiš so se hitro polobele, medtem ko se je na ulicah sneg pomešan z mokroto topil. Temperatura je bila okrog ničle. Tudi popoldne je snežilo po vsej tridentinski pokrajini. V nižinah, kjer je tudi precej deževalo, je snega 10 do 15 cm. V višinah okrog 1000 m pa je snega pol metra, medtem ko ga je v višinah nad 2000 m kot na Paganu celo 2 m. Promet je močno zastal in skoraj po vseh cestah v gorskih dolinah so potrebne verige na kolesih avtomobilih.

V Cortini je temperatura pod ničlo, snežena plast pa je 20 cm debela; postaja pa vedno bolj debela v višjih predelih. Iz Verbanie poročajo, da je v višinah 800 m 35 do 40 cm snega, v višini 1500 m pa 80 cm. V Banu San Giacomo v dolini Formazza je 130 cm snega ter 150 cm na Alpe dei Sabbioni, kjer je temperatura padla na 12 stopinj pod ničlo.

Tudi v Apeninih je povesel sneg. Na ligurski obali dežuje in je zelo hladno. Popoldne se je ponekod vreme nekoliko zboljšalo. Bolj proti jugu so bili močni nalivi, pri Messini pa je bila zelo visoka plima z vetrom, ki je pilhal s hitrostjo 70 km na uro. Od šestih trajektov, ki vzdržujejo promet med otokom in celino, trije

niso zapustili pristanišča. Pred neapeljskim pristaniščem je v nevihti zaneslo angleško ladje »Ashanti Palm« ob obrežje črne, kjer se je toliko poškodovalo, da se je v 13 urah kljub vsemu prizadevanju potopila. Posadka se je rešila.

Podatki iz glavnih evropskih mest navajajo, da je bilo danes ob 7. uri v Moskvi in Oslu 3 stopinje pod ničlo, v Zürichu 2, medtem ko je bila temperatura na ničli v Londonu, Berlinu in na Dunaju. Snežilo je v Berlinu in v Stockholmu.

V Španiji je snežilo v mnogih mestih in po cestah se promet s težavo izvaja.

BEograd, 19. — Nevarnost nočnih poplav v Makedoniji je za sedaj minila. Reke so se po zadnjih poročilih umaknile v svoja korita, kar je omogočilo, da se je v vseh prizadetih krajih pričelo delo za opevovanje posledic in ugotovitev nastale škode. Poleg Skopja, kjer se škoda čeni na več milijard dinarjev, je poplava največ škode prizadejala po plodni dolini Pelagoniji, ki jo je deževalo v velikem 30 km dolgo in od 6 do 8 km široko jezero. Tu je poplava črne reke uničila okrog 15.000 hektarjev zemlje, ki je bila posejana s pšenico, in številno orodje kmetijskih posestev. Telefonske zveze s Skopjem in z drugimi kraji Makedonije so še vedno prekinjene.

HAMILTON, 19. — Kapitan kadenške vojske »East Star«, ki jo je posadka sredi nevihte zapustila, je izjavil, da je bil prisljen ladjo zapustiti, ker se je nagnila in ker so v Havani rezervirane za gorivo napolnili z vodo. To izjavo je kapitan dal v Hamiltonu na Bermudih, takoj ko se je izkrcal s petrolejske ladje »San Gaspar«, ki ga je z 12 možmi posadke rešila.

Ko so bili sredi najhujše nevihte, je posadka opazila, da je večina goriva, ki so ga nabavili v Havani, voda. Brez goriva so potem valovi ladjo premetavali deset dni. Končno je rakete za signaliziranje opazilo neko letalo, ki je iskalo pogrešane osebe z grške ladje »Captain George«. Baje je »East Star« na površini in posadka neke norveške ladje si baje prizadevala, da jo pripne na tako pridobi pravico, da jo dvigne.

Pomorska stražna služba pa je sporočila, da se je nehalo iskanje morebitnih preživelih oseb z ladje »Captain George«. Petnajst oseb posadke te ladje, ki je bila polna eksploziva in za katero domnevajo, da jo je razneslo in se je potopila zaradi požara, ki je nastal na ladji, še vedno pogrešajo.

Ni nikakih vesti z ribiške ladje »Midnight Sun« iz New Bedforda in boje se, da se je 11 članov posadke potopilo. Ladja ni dala vesti od pretekle srede.

TOKIO, 19. — Končni obroč trčenja norveške petrolejske ladje »Tharald Brovig« in japonske cisterne »Munakata Maru No 1«, do katerega je prišlo večeraj zjutraj v pristanišču Yokohama, navaja 30 mrtvih in 9 izgubljenih; vsi ti so bili Japonci. Požar, ki je zaradi trčenja nastal na japonski ladji, je od danes zjutraj pod kontrolo.

Prometne nesreče RIM, 19. — Pri cestni nesreči 11 km od Rima sta dve osebi izgubili življenje, šest pa jih je v težkem stanju v bolnišnici.

BOLOGNA, 19. — Sredi noči je blizu Lavino di sopra prišlo do nesreče, pri kateri so izgubili življenje štiri osebe. Družba osmih oseb se je vračala iz Vigole proti Bologni. V prvem avtomobilu sta bili dve osebi, v drugem pa šest. Sredi Lavina je hotel drugi avto prebiti prvega, v tem pa je z nasprotno stran priletel tovornjak. Štiri osebe od šestih v avtomobilu so bile takoj mrtve, dve pa močno ranjeni.

BERGAMO, 19. — Blizu Tresoro Balseario so se neke avto zalele v drevo, kar je voga najbrž oslepela luč nekega drugega avtomobila. Pri tem sta bili dve osebi takoj mrtvi, tretja pa je umrla pozneje. Četrta oseba je ranjena.

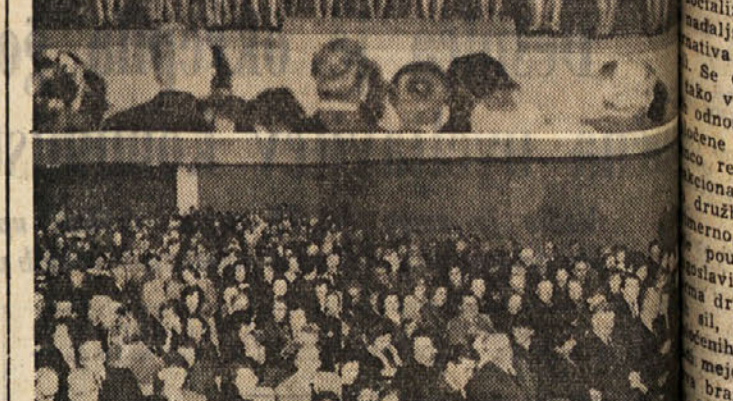
Charles Treger je zmagal na natečaju Wienawskega VARSAVA, 19. — Včeraj se je v Poznanju zaključil četrti vinskištinski natečaj, poseben epizma Wienawskega, slavnega poljskega violinista, ki je konec prejšnjega stoletja še zelo mlad preseljenec občinstvo v Evropo. Tekmovanju, ki se ga lahko udeležijo 24 violinistov iz 9 držav, v žiriji so bili najvidnejši violinisti in muzikologi iz 17 držav. Prvo nagrado je prejel Charles Treger (ZDA), drugo Oleg Kraviz (SZ), tretjo Krystof Jakowicz (Poljska), četrto Izabela Petrosjan (SZ), peto ex aequo Miroslav Rusin (SZ) in 17-letna Priscilla Anne Ambrose (ZDA). Kraviz in Petrosjanova sta na moskovskem konservatoriju učena Ojstraha.

Certamen Capitolinum Tudi letos je Istituto di Studi Romani razpisal mednarodno tekmovalno v latinski prozi (Certamen Capitolinum). Prvi nagradjenec bo prejel 300.000 lir ter srebrno reprodukcijo rimske volkve, drugi pa 150.000 ter srebrno medaljo. Rok za dostavo sestavkov poteče konec januarja 1963. Kdor bi se za stvar natančneje zanimal, se lahko obrne na omenjeni inštitut v Rimu (Piazza dei Cavalieri di Malta 2).

Renata Mauro prejela nagrado »Mario Riva« Nagrada »Mario Riva« je prejela Renata Mauro. Nagrada je bila ustanovljena v spomin pokojnega popularnega igralca, ki je nastopal na italijanski televiziji, in sicer za »igralca ali igralko, ki ima med letom največji uspeh pri občinstvu in kritiki«. Renata Mauro je prejela nagrado za interpretacijo v televizijskih oddajah »Alta pressione« in »Studio uno«. Nagradjenka se je rodila v Milanu leta 1935 in je bila članica igralske družine Franke Valeri in Vittoria Caprioli, pozneje pa v skupini »Mladhi«, s katero je bila tudi večkrat v inozemstvu. V režiji Vittoria Gassmana je igrala v Prindelovih komedijah »Noč bomo improvizirali«.

»Mladhi« v Londonu Odkar so v londonskem gledališču »Ambassadors« 25. novembra 1952 prvič uprizorili »Mladhi« Agathe Christie, se to

S proslave desetletnice skladatelja Frana Venturina

Na zgornji sliki Ljube Abram, ki je v imenu p. d. »Slavko« prišel proslavo, sopranistka Ljubica Berce-Kosuta ter Erni ki je imel govor o Venturinu. Na slikah so: zbor »Slavko«, združena pevska zbor iz Padri in Borša ter občinstvo

knjige ~ gledališče

glasba ~ slikarstvo

Ana Langfus je dobila nagrado Goncourt 1962

PARIZ, 19. — Nagrada Goncourt 1962 je bila podeljena poljski pisateljici Ani Langfus za njen roman »Les bagages de sable«. Žirija je dodelila nagrado pri tretjem skrutinju s 6 glasovi. Nagrado Renaudot pa je prejela Simone Jacquemard, in sicer pri trinajstem skrutinju s 5 glasovi proti 4 glasovom, ki jih je prejel José Cabanis, avtor dela »Cartes du temps«. Naslov knjige Jacquemardove pa se glasi »Le veiller de nuit«.

»Grand Prix National des Lettres« je prejel Pierre Jean Jouve.

Charles Treger je zmagal na natečaju Wienawskega VARSAVA, 19. — Včeraj se je v Poznanju zaključil četrti vinskištinski natečaj, poseben epizma Wienawskega, slavnega poljskega violinista, ki je konec prejšnjega stoletja še zelo mlad preseljenec občinstvo v Evropo. Tekmovanju, ki se ga lahko udeležijo 24 violinistov iz 9 držav, v žiriji so bili najvidnejši violinisti in muzikologi iz 17 držav. Prvo nagrado je prejel Charles Treger (ZDA), drugo Oleg Kraviz (SZ), tretjo Krystof Jakowicz (Poljska), četrto Izabela Petrosjan (SZ), peto ex aequo Miroslav Rusin (SZ) in 17-letna Priscilla Anne Ambrose (ZDA). Kraviz in Petrosjanova sta na moskovskem konservatoriju učena Ojstraha.

Certamen Capitolinum Tudi letos je Istituto di Studi Romani razpisal mednarodno tekmovalno v latinski prozi (Certamen Capitolinum). Prvi nagradjenec bo prejel 300.000 lir ter srebrno reprodukcijo rimske volkve, drugi pa 150.000 ter srebrno medaljo. Rok za dostavo sestavkov poteče konec januarja 1963. Kdor bi se za stvar natančneje zanimal, se lahko obrne na omenjeni inštitut v Rimu (Piazza dei Cavalieri di Malta 2).

»Temeljna listina« Med knjigami petih slovenskih založb v Ljubljani, Mariboru in Kopru, ki se navajajo kot »bestsellerji« v oktobru, je tudi knjiga Maska Snuderla »Temeljna listina«. Avtor, nekoč odvisnik sedaj pa univerzitetni profesor, je delo napisal kot pripomoček državljanom, ki se udeležujejo javne razprave o novi jugoslovanski ustavi. Knjižica obsega 123 strani in podaja splošen zgodovinski pregled nastanka in razvoja ustavnosti v svetu z zgodovino ustav v Jugoslaviji, v drugem delu pa avtor razlaga osnovna načela nove jugoslovanske ustave in govori o načelu federalizma, o položaju in vlogi človeka, o družbeni lastnosti, o temeljih političnega sistema, o teritorialni družbeno-politični skupnosti, o zakonitosti, o vlogi političnih organizacij, o načelu kolektivnosti itd.

Renata Mauro prejela nagrado »Mario Riva« Nagrada »Mario Riva« je prejela Renata Mauro. Nagrada je bila ustanovljena v spomin pokojnega popularnega igralca, ki je nastopal na italijanski televiziji, in sicer za »igralca ali igralko, ki ima med letom največji uspeh pri občinstvu in kritiki«. Renata Mauro je prejela nagrado za interpretacijo v televizijskih oddajah »Alta pressione« in »Studio uno«. Nagradjenka se je rodila v Milanu leta 1935 in je bila članica igralske družine Franke Valeri in Vittoria Caprioli, pozneje pa v skupini »Mladhi«, s katero je bila tudi večkrat v inozemstvu. V režiji Vittoria Gassmana je igrala v Prindelovih komedijah »Noč bomo improvizirali«.

»Mladhi« v Londonu Odkar so v londonskem gledališču »Ambassadors« 25. novembra 1952 prvič uprizorili »Mladhi« Agathe Christie, se to

Narodne manjšine so element zблиževanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

teh pogojev, tudi materialnih, pa zlasti po mojem mnenju, še posebno skrb republik, o čemer je tudi govor v osnutku naše republiške ustave.

DELO: Kako naj bi po sprejemu osnutka nove ustave potekalo sodelovanje republik, občin in drugih družbeno-političnih skupnosti v federacijo na področju mednarodnih odnosov, zlasti se v zvezi z maloboljnim prometom, manjšinski pravnimi in ostalimi problemi, ki so povezani s stiki med območji, ki imajo različne enotne, na obeh straneh meje?

MITJA RIBIC: V zadnjih letih se je izredno pomnožilo število sodelovanja in izmenjav v občinah, med mesti, na gospodarskem, znanstvenozagotavljalnem in kulturnem področju. Vizum za potovanje vedno bolj postaja običajna pravica, ne pa samo rezultat neke državne ocene. Nikjer se tako močno ne odraža trdnost socialističnega sistema v Jugoslaviji, kot v njenem nemnem odpiranju in prepletanju preko meja, v njeni stalni prisotnosti v sodobnih tokovih.

Omeniti bi še vlogo maloboljneg osebnega in blagovnega prometa na italijanski in avstrijski meji. Prepletanje prebivalstva na meji (okrog 30 milijonov prebivalcev v nekaj letih) pomeni preizkus in bogatenje politične zrelosti naših ljudi, obenem pa je činitelj miru in aktivne kooperacije. Preko odprte meje se tudi manjšine najbolj naravno povezu-

je s svojim matičnim narodom, saj so dnevno soudeležene v njegovem razvoju, napredku in kulturi. Omeniti moram, da tako odprtost stikališča raznih narodov na mejah nismo dosegli brez dolocenih naporov. Mnogokrat smo morali premostiti del svojih zgodovinskih resentimentov, da smo lahko stili na pot modernizirane sožitja z sosedi.

DR. STANKO PETERIN: »Odprto skupnost pojmuje v smislu meddružbene skupnosti ali pa družbene svetovne skupnosti in ustvarjanja pogojev za integracijo družbe, ne pa za neke forme v povezovanju držav, ki so lahko take ali drugačne.«

BOJAN LUBJEC: »Odprtost lahko pojmuje kot našo prisotnost v razvojnih procesih sodobnega sveta. Mislim, da so lahko pri tem narodne manjšine in tudi dvojezična območja kot stikališča med sedanjimi narodov in kultur izredno pomembni faktor. To se tembolj pokaže v pogojih široke odprtosti meje in s tem povezanega dnevnega prepletanja ljudi, njihovih težnj in zavzetosti do perečih vprašanj sodobnega sveta.«

DELO: Prednosutek nove ustave določa, da ratificirane mednarodne sporazume in pogodbe, ki so začeli veljati, sodišča in drugi organi neposredno uporabljajo. Če smo formulacijo pravilno razumeli, pomeni, da imajo mednarodne obveznosti FSRJ po ratifikaciji za konsko veljavno tudi na znotraj. Ali je v tem kak razloček v primerjavi s prejšnjo ustavo in ustavi drugih držav in ali bo to

določilo vneslo kake spremembe v poslovanje sodišč in drugih organov?

DR. JOZA VILFAN: Na samo vprašanje bodo gotovo odgovorili drugi tovariši. S svoje strani bi hotel v tej zvezi omeniti le eno. Po ustavnem sistemu, kakor ga formalna osnutek zveze ustvarja, federacija, kadar nastopa na zunanji, obvezuje neposredno vse Jugoslovane, vse jugoslovanske republike. Vendar to ne pomeni, da je bila zunanja politika, zlasti pogodbene odnose z drugimi državami, samo stvar federacije. Vso našo zunanjo politiko nosi aktivni interes vseh jugoslovanskih in torej tudi vseh naših republik. To je res tudi za pogodbeno obvezo naše federacije. Vedno čede so pogodbeno obvezo na kulturnem, raziskovalnem in zdravstvenem področju, področju socialnega varstva itd., torej pri stvarih, ki so v smislu naše zvezne ustave v veliki meri republiške kompetence. Iz tega sledi, da so republike dolžne, da aktivno sodelujejo v tistih pripravah, ki vodijo do mednarodnih obveznosti. Zlasti na vseh omenjenih področjih so torej republike odgovorne za sklepanje mednarodnih pogodb in za njihovo izvajanje.

Iz gornjega razgovora, ki go razsvetljuje nadaljevali z obravnavanjem tistih določb osnutka ustave, ki zadevajo mednarodne odnose, vsekakor sledi, da bo nova ustava glede narodnih manjšin izredno širokoprstna, kot je lahko širokoprstna je ustava resnično socialistične dežele. Zato bi bilo

prav, da bi na podoben način ravneli z jugoslovanskimi narodnimi manjšinami tudi vse tiste dežele, kjer te manjšine živijo, zlasti pa Italija in Avstrija, kjer prebivajo Slovenci.

Hruščov (Nadaljevanje s 1. strani)

mi znanosti. Isto načelo bo moralo veljati za gradbeno industrijo. Zatem je Hruščov izjavil, da ostanke načrta gospodarstva nespremenljivo zakon razvoja socialističnega gospodarstva in da je treba poskrbeti, da se to postavi na bolj znanstveno podlago. S tem v zvezi je kritiziral še neprimerno učinkovitost kulture, osebosti pri industrijskem načrtovanju, ko so se pripravljali načrti brez primerne gospodarske podlage in ki niso bili v skladu z razpoložljivimi materialnimi viri, kakor se je zgodilo v kemski industriji.

Da se prepričamo ponovitev zmede, ki je nastala pri gospodarskem načrtovanju v Sovjetski zvezi, je Hruščov predlagal, naj se v celoti dodeli odgovornost za gospodarsko upravljanje posameznim republikam in naj se jim prepusti možnost načrtovanja.

Zatem je napovedal ustanovitev nove vladne ustanove, ki bo izvajala nadzorstvo nad sovnanhozi. Ta ustanova se bo imenovala »Sovnanhozi Sovjetske zveze« in bo skrbel za pripravljanje načrtov za letno proizvodnjo, ki so do sedaj spadali v pristojnost Gosplana, Ta

Lakaj v FLRJ sprejemajo novo ustavo

Intervju podpredsednika Kardelja dopisniku «Unità»

Casopis «Unità», organ KPI, je v številki z dne 17. novembra objavil odgovor podpredsednika Zveznega izvršnega sveta, Edvarda Kardelja, na vprašanja v zvezi s prednostno nalogo, ki mu jih je bil poslati poseben dopisnik «Unità», Saverio Tutino, ko je pred kratkim obiskal Jugoslavijo.

Vprašanje: Prednostna naloga sprejetje nove ustave iz Federativne ljudske republike v Federativno socialistično republiko. Kateri so razlogi, ki so to pogojili kot najpomembnejšo nalogo, ki jo je pred kratkim obiskal Jugoslavijo?

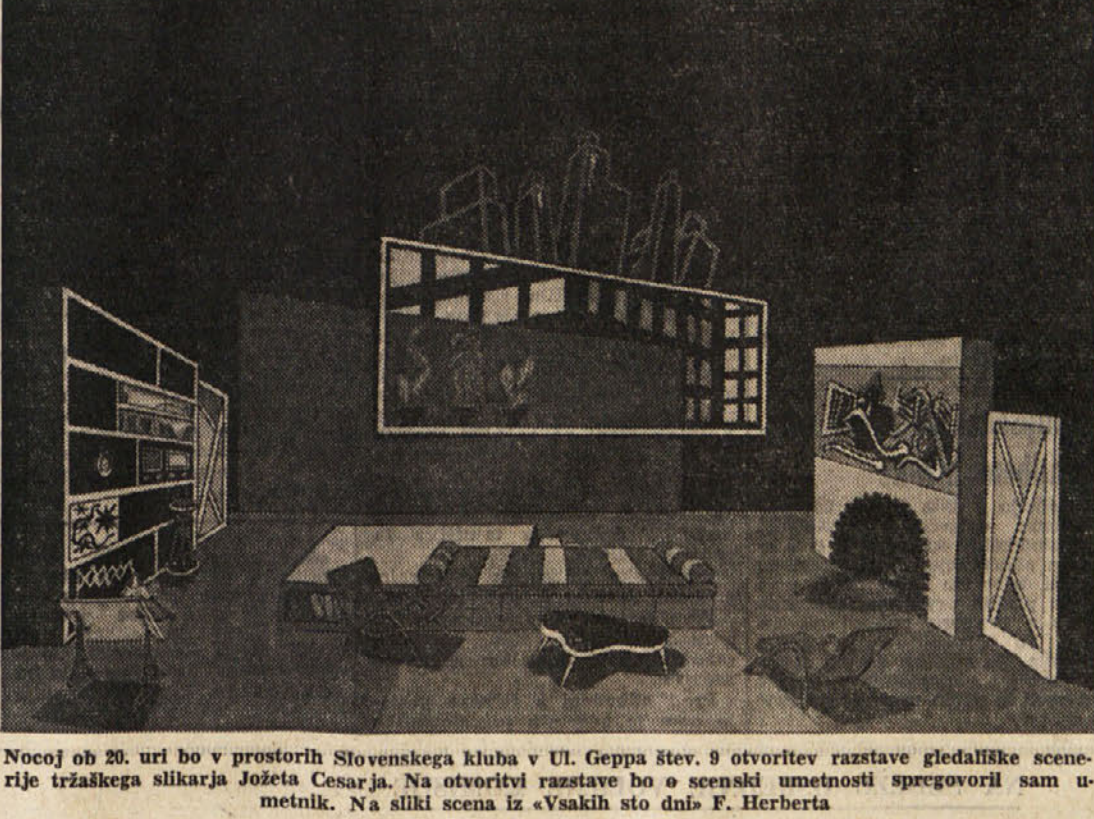
Odgovor: Trije so glavni razlogi. Prvi je, da je sedanja ustava Jugoslavije iz leta 1946, kar pomeni, da je stara skoraj 16 let. Drugi je, da je ustava Jugoslavije iz leta 1946, kar pomeni, da je stara skoraj 16 let. Tretji je, da je ustava Jugoslavije iz leta 1946, kar pomeni, da je stara skoraj 16 let.

Vprašanje: Ali so v prednostni nalogi vsebovane (na kakšen način in v kakšnem obsegu) slabosti in težave, ki sta nam naložili v razvoju sistema samoupravljanja in o katerih se je razpravljalo na IV. plenumu CK Zveze komunistov Jugoslavije?

Odgovor: Vsekakor. Vendar moram pristaviti, da na IV. plenumu ni ukvarjali s pomanjkljivostmi v oblasti samoupravljanja, temveč s slabostmi pomanjkljivosti in napakami v delu komunistov in državnih organov na vseh nivojih družbenega upravljanja. Prav s tem, da je IV. plenum kritiziral te slabosti, je branil sistem samoupravljanja pred vsakršnimi deformacijami, ki se pojavljajo bodisi v obliki partikularizma, bodisi birokratskega centralizma. Obstajale so, naravno, tudi v samem sistemu samoupravljanja določene slabosti, ki so omogočale, da so se te ali druge negativne tendence lahko razvile v takšni meri, da so postale resen politični problem. O tem se je pri nas dalj časa vodila široka diskusija. Pa tudi smo izdelali nove ustave prvenstveno pristopili z namenom, da na osnovi rekonstrukcije ustavnega sistema hkrati odstranimo tiste slabše točke v našem sistemu samoupravljanja, ki smo jih v praksi zadnjih deset let ugotovili, kakor tudi, da utrdimo ono, kar je praksa potrdila za dobro, da oborožimo čim bolj zavestne socialistične čim bolj s učinkovitejšim orodjem za borbo proti raznim slabostim in škodljivim tendencam.

V tem smislu je v prednostni novi ustavi natančneje kot prej formuliran odnos pravic in odgovornosti posameznih družbenih, se pravi državnih ali samoupravnih organov, opravljene so neke spremembe v organizaciji ter odnosih v politično-izvršnih ter upravnih organih federacije in republik, v cilju, da bi postali sposobnejši za upravljanje funkcij — ki so jih tudi doslej — v

Jože Cesar razstavlja v Slovenskem klubu

Nocoj ob 20. uri bo v prostorih Slovenskega kluba v Ul. Geopra št. 9 otvoritev razstave gledališke scene tržaškega slikarja Jožeta Cesarja. Na otvoritvi razstave bo o seanski umetnosti spregovoril sam umetnik. Na sliki scena iz «Vskih sto dni» F. Herberta

ZGLED CENTRA ZA NAPREDEK VASI SE UVELJAVLJA

Na bolivijskem podeželju vedno manj Ajmarov in Kečujev

Posledice agrarne reforme - Bivši dvorec latifundista spremenjen v šolo - Mladi Bolivijci silijo v šolo - Koče imajo vedno več oken

Kakih 80 kilometrov od La Paza, okraj centralne bolivijske visoravnj ob jezeru Titicaca, si opazovalce, ki ga zani- ma današnja bolivijska stvarnost, lahko očelja vzorno državnemu posestu.

«Če hočete razumeti našo agrarno reformo, njen razvoj, do- sežke in možnosti, potem si vsekakor ogledajte to posestvo,» ti bodo rekli v La Pazu, hrč ko- bi pokazal določeno znanje za to, da je pred desetletji bil bolivijska revolucija pometa z oblasti veleposelstvom in «princev kosov», je tudi teh pet tisoč hektarov zadelo agrarna reforma. Razdeljena je bila med kmečke zadruge in posamezne kmetje, a v nekdanjem gospodarskem dvorcu je bil ustanovljen Center za napredek vasi, novjenci cilji, težavami in uspehi si ustvarjajo jasno podobo tega, kar naj bi Bolivija bila nekoč, a tudi tega, kar je danes.

Nekoč je tu bilo posestvo bogate družine latifundistov: vseh pet tisoč hektarov plodne zemlje, z nekaj tisoč družinami la- kotnih kmetov, ki so se na tej zemlji in za interese bogatega latifundista ubadali za skorjo kruha. Bogataš ni poznal ne njih ne njihove revščine, pa tu- di mu mar ni bilo za to, glavno da so mu prinašali denar, o- gromno denarja, ki ga je po- treboval za svoje razkošno živ- ljenje v Limi in La Pazu. Ko- pa je pred desetletji bil bolivijska revolucija pometa z oblasti veleposelstvom in «princev kosov», je tudi teh pet tisoč hektarov zadelo agrarna reforma. Razdeljena je bila med kmečke zadruge in posamezne kmetje, a v nekdanjem gospodarskem dvorcu je bil ustanovljen Center za napredek vasi, novjenci cilji, težavami in uspehi si ustvarjajo jasno podobo tega, kar naj bi Bolivija bila nekoč, a tudi tega, kar je danes.

Nekoč je tu bilo posestvo bogate družine latifundistov: vseh pet tisoč hektarov plodne zemlje, z nekaj tisoč družinami la- kotnih kmetov, ki so se na tej zemlji in za interese bogatega latifundista ubadali za skorjo kruha. Bogataš ni poznal ne njih ne njihove revščine, pa tu- di mu mar ni bilo za to, glavno da so mu prinašali denar, o- gromno denarja, ki ga je po- treboval za svoje razkošno živ- ljenje v Limi in La Pazu. Ko- pa je pred desetletji bil bolivijska revolucija pometa z oblasti veleposelstvom in «princev kosov», je tudi teh pet tisoč hektarov zadelo agrarna reforma. Razdeljena je bila med kmečke zadruge in posamezne kmetje, a v nekdanjem gospodarskem dvorcu je bil ustanovljen Center za napredek vasi, novjenci cilji, težavami in uspehi si ustvarjajo jasno podobo tega, kar naj bi Bolivija bila nekoč, a tudi tega, kar je danes.

Obglavljeni

DRAGI MILOŠ!

Prav je, čisto prav, da si ogleduješ gospodarske čudeže po tujih krajih. V ljudskem vozu, pravis, hitis iz kraja v kraj in misliš o priliki istopiti tudi pri nas. Le pridi, boš videl, kako je zadoj v dvojezičnem mestu ob morju. Iz nedavnih volitev poganja nov občinski svet. Mojih rojakov bo menda šest v njem, razdeljenih po raznih skupinah. Zanimivo bo, kako se bodo potegovali za nase precej okrajane človeške pravice in koliko jih bodo mogli izboljšati z bratsko pomočjo drugih na- prednih svetovancev.

Ce nameravaš razpeti pri nas svoj stalni šotor, bodi pri- pravljen, da boš obglavljen, če ne ti osebno, vsaj tvoj primlek in tvoje ime, ne enkrat, kar petkrat. Prižadeganje, da bi imeli Slovenci ob tem koščku Jadrana pravico do svojih neokraj- nih primkov in imen, se ni rodilo občutnih uspehov. Več ted- no so vsi v ponekod še vstajali po zidovih obežnih seznamih volilnih kandidatov. Slovenska imena so le v italijanski obli- ki, v slovenskih primkih pa so šumevci (č, s, ž) vsi obglavlje- ni ali nadomeščeni s šikniki (c, s, z), čeprav se to prav nič ne sklada s mirovno pogodbo, novo ustavo in londonskim sporaz- umom. Menda se to godi na podlagi osebnih izkušenj, a te so tudi v nasprotju s mirovno pogodbo, ustavo in človeškimi pravicami, če za Slovence ne dopuščajo slovenskih imen in primkov. Take izkušnje so v skladu samo z davno zastarelimi fašističnimi ukazi.

Iz teh ukazov pogostjejo še danes volilni seznam s primki kakor: Gombac, Sasa, Siskovic, Zerjal, Codri, Poccacci, Pra- sel, Cermelj, Krečic, Zuzek, Mosetti, Pernaric in premočni dru- gi. Namesto pravih oblik: Gombac, Sasa, Sisković, Zerjal, Kodrić, Počekaj, Prašelj, Cermelj, Krečič, Zuzek, Mosetti, Per- narić itd.

Take zmede so porajale ob volitvah v slovenskih družinah negotovost s čudnimi prirozi. Slovenski volivec je doma po- jasnjal materi in sestram, naj v glasovnici napišejo na črte za prednostne glasove posebej dva slovenska kandidata, da bosta bolj gotovo izvoljena. «To seveda v slovensčini?» se je zdelo ženskam samo ob sebi umetno. «A brez ključice, je opo- zarjal moski. Če zapiseš Hrešak Dušan, vam komistja to lahko ovreže, češ da velja po seznamu le Hrešak Dušan in nič drugega». Zenske so se upirale: «Kaj? Same naj obglavljamo naše ljudi? Tako kruta je ta komedija? Moski je škrtal: «Gre za veljavnost glas...» Tako znajo mučiti ljudi pri nas. Pridi, boš videl. To je prikrto sovratstvo do naših črk.

Bombe govorijo mnogo bolj odkrito. V osrčju mesta je bila nekje pritrjena plošča s primkom na — č. Zagriženci so se ponoči vrgli z bombo nad edino ključico. Napis so razbili, a košček z zadnjim zlogom in ključico je ostal. Napadalec so se čez tedne vrnil z novo bombo. Ostanki plošče so se pove- silili, zadnji zlog je počil, a odpadel ni. Napadalec je težko od- krtil. Ko se je razpuščala bomba v rli naprednega italijanskega politika in ranila priletno gospo, so za nepredvidni zločini ostali sledovi, ki so jih privedli pred sodnike in v zapor. Za tistimi, ki kaj nastavijo ali kaj zasnujejo proti našim roja- kom, ne ostane nikdar niti najmanjša sled.

Kako ravnaš tvoj tuji s tvojim imenom in primkom? Ali si vselej ostal Miloš Susterski? Ali te niso skušali prilago- diti svojemu pravopisu, kakor n. pr. tako radi delajo v deželi Globotschnigov in Schuschnigov? Med takimi prijatelji bi ti ime in primke lahko precej podaljšali: Milosch Schuscher- schitsch. Ali bi se takemu natezanju kaj upiral?

Pri nas ni mogel do zdaj nihče odpraviti obglavljanja naših šumevcev. Res, da to nekrvave sodbe, obsodbe in mo- ritve, pa vendar prizadete zelo zelo bolijo. Zanimivo so take za- vede v našem naprednem delavskem tabornu, ki vedno dva lista, slovenskega in italijanskega. Slovenski ne obglavlja šumevcev, čeprav se tiska v italijanski tiskarni nasega mesta, prilagaja se splošnemu slovenskemu pravopisu ter spoštuje slovenska imena in primke kakor drugi tukajšnji slovenski listi in kakor časopise v Sloveniji. Italijanski list istega ta- bora pa ne pozna šumevcev in jih vse podaja kot šiknike; ob- glavlja torej natančno tako kakor vsi drugi italijanski listi tega dvojezičnega mesta. Opravičuje ga morda vsaj delno dejstvo, da se tiska v Milano, kjer mnoge tiskarne gotovo ni- majo naših šumevcev; vendar je tam izšel zelo dober priroč- nik za slovensčino s vsemi šumevci v tiskarni L'Unione Tipo- grafica. Po italijanskem polotoku je še mnogo drugih založb in tiskarn, ki vestno upoštevajo šumevce ter slovenskih imen in primkov ne obglavljajo.

Tem bolj se človek čuti, da morejo preproste upravne vo- litve pritrjati to zavedo tako daleč v osredje in to pomakniti v ozračje mrkih razarovalnih nakan. Kdor danes gleda te obglavljene šumevce po ulicah dvojezičnega mesta, se nehoti vprašuje: «Kje smo, ali res v tisti toliko hvaljeni demokraciji. Pridi! Morda uvideš temu, da bi brž postal Miloš Susterski. Z lepim pozdravom

ANDREJ BUDAL

Iz umetnostnih galerij

Brazilska upodabljajoča umetnost v palači Costanzi

Umetnosti. Mislimo pa da nam vse premalo novega povedo že- lezni skupki raznih strojev, ki jih vabi v sicer učinkovite pla- stike Jacksona Ribero. Leti so pač le v toliko nov, o kolikor skuša v njih povstavljati oblike živih bitij.

Samo ujedanje razstavlja Rossini Perez in Anna Leticia. V njih dosežeta oba res zavid- livo tehnično popolnost pri u- stvarjanju abstraktnih zasnov. Sta pa zato prelo osebna. Na- sprotno pa osebno in značil- nosti okolja pronicajo iz uje- danih Izabele Ponsove, ki plem- niti svojo spretnost s tajin- stvenimi oblikovnimi odmevi prekolumbijske kulture.

Podali smo le bežen pregled in skopo označbo množice raz- stavljenih del vidnejših brazil- skih umetnikov, ki so vsi dose- lovali na letošnji Biennali v Be- netkah. Njih dela pa so le o- robna pena velikega umetniškega vretja prostrane Brazilijske. A sokovi tega vretja se preta- kaj globlje v deželi, kjer se premešava vpliv evropske misel- nosti s onima zamorske in do- morodnih Indiosov, kar lahko dovede v bodčnosti brazilsko umetnost v splošno do izvirne obogatitve lastne in s tem po- sredno tudi naše kulture.

M. B.

Mehiška umetnost v Rimu

Za mehiško umetnost je zna- no, da spada v zvrst, ki jo vzbujajo zanimanje vse kulturne javnosti, tudi onih ljudi, ki se sicer za umetnost ne zani- majo. Kljub temu je izredno zanimivo, da razstava mehiške umetnosti potuje po Evropi še polnih deset let, ne da bi u- sahnulo zanimanje zanjo. Naj- prej so eksponente razstavljeni ob- činstvu v Bruslju. Od tod so jih prenesli v Švicco in od tod v Haag. Od tod so nato šli v Zahodno Nemčijo, v Avstrijo in v Sovjetsko zvezo, kjer so or- ganizirali več razstav. Iz SZ je prešla razstava v Varšavo, nato v Pariz, pred dnevi pa v

Radio Trst A

7.00: Kolesarj. 7.30: Jutranja gla- ba: 11.30: Soplek slovenskih pesmi; 11.45: Vrtljak; 12.00: Pomenek s poslušalkami; 12.30: Iz tedenskih glasbenih sporedov; 13.30: Glasba po željah; 17.00: Klavirski duo Ru- so-Safred; 17.20: Lalka; 18.15: Umetnost, književnost in priredit- ve Debussy; Morje, tri simfonije skice; 19.00: Radijski tednik za najmlajše; Nadiš Pevci, kitare in ritmi; 20.00: Porgi; 20.30: Večer z Wenigjem, Flo Sanda's in Pel- lijem; 21.00: Ivan Svetlog; «Tol- minci»; 21.30: Klavirist Milha Gunczek; 22.00: Tavoča; Stoleitica rojstva pisatelja Gerharta Haupt- manna; 22.10: Ples v blue jeans; 23.00: Orkester Quincy Jones.

Trst

12.00: Plošč; 12.25: Tretja stran; 13.15: Kot juke box; 13.35: Pachio- ri in njegov orkester; 14.00: Fur- lanske pravljice Luigija Candolija; 14.25: Gianni Saffred; 14.40: Zani- mivosti in anekdote.

Koper

6.15: Jutranja glasba; 7.00: Pre- nos RL; 7.15: Glasba za dobro ju- tro; 11.00: Otrski kotiček; 11.30: Na programu Konjovič in Bradič; 12.00: Glasba po željah; 12.45: Lalka; Glasba; 12.50: Nadaljevanje glasbe po željah; 13.40: V ritmu z orkestri; 14.00: Zabavne povel- ke; 14.30: Skladbe Boruta Lesjaka; 14.45: Mladinski zbori; 15.30: Dve- lanske pravljice Luigija Candolija; 15.55: Glasbeni svatbeni suti; 16.00: Melodije iz limov; 16.30: Tretja stran; 16.45: Izbrane strani iz o- per; 17.40: Glasbene sanje in de- setih letih).

Radio Trst B

7.00: Kolesarj. 7.30: Jutranja gla- ba: 11.30: Soplek slovenskih pesmi; 11.45: Vrtljak; 12.00: Pomenek s poslušalkami; 12.30: Iz tedenskih glasbenih sporedov; 13.30: Glasba po željah; 17.00: Klavirski duo Ru- so-Safred; 17.20: Lalka; 18.15: Umetnost, književnost in priredit- ve Debussy; Morje, tri simfonije skice; 19.00: Radijski tednik za najmlajše; Nadiš Pevci, kitare in ritmi; 20.00: Porgi; 20.30: Večer z Wenigjem, Flo Sanda's in Pel- lijem; 21.00: Ivan Svetlog; «Tol- minci»; 21.30: Klavirist Milha Gunczek; 22.00: Tavoča; Stoleitica rojstva pisatelja Gerharta Haupt- manna; 22.10: Ples v blue jeans; 23.00: Orkester Quincy Jones.

Trst

12.00: Plošč; 12.25: Tretja stran; 13.15: Kot juke box; 13.35: Pachio- ri in njegov orkester; 14.00: Fur- lanske pravljice Luigija Candolija; 14.25: Gianni Saffred; 14.40: Zani- mivosti in anekdote.

Koper

6.15: Jutranja glasba; 7.00: Pre- nos RL; 7.15: Glasba za dobro ju- tro; 11.00: Otrski kotiček; 11.30: Na programu Konjovič in Bradič; 12.00: Glasba po željah; 12.45: Lalka; Glasba; 12.50: Nadaljevanje glasbe po željah; 13.40: V ritmu z orkestri; 14.00: Zabavne povel- ke; 14.30: Skladbe Boruta Lesjaka; 14.45: Mladinski zbori; 15.30: Dve- lanske pravljice Luigija Candolija; 15.55: Glasbeni svatbeni suti; 16.00: Melodije iz limov; 16.30: Tretja stran; 16.45: Izbrane strani iz o- per; 17.40: Glasbene sanje in de- setih letih).

HOROSKOP

ga. V čustvenih zadevah bo vse od- visano od vaše diplomatičnosti. Živ- na napetost.

DEVICA (od 23.8. do 23.9. Sku- šajte premagati svoje nezupanje va- se. Prijeten večer v družbi prijate- ljev. Zdravje dobro.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) S pomočjo dragocene podpore se boste lotili nevalnežnega vprašanja. Na- prijetni večer v družbi prijateljev. Zdravje dobro.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Dosegli boste dober uspeh v nekem

Ital. televizija

8.30, 8.55, 12.15 in 13.00: Sola; 17.30: Program za najmlajše; 18.30: Nikoli ni prepozno; 19.00: Dnev- nik; 19.15: Slikarsvo, kiparstvo in arhitektura; 20.30: Sport; 20.30: Dnevnik; 21.05: Film: «Tutti gli uomini del re»; 22.35: Umetnost in znanost; 23.25: Dnevnik.

DRUGI KANAL

21.05: Anketi: Proti metropoli; 21.40: ali parolle, questo scon- sciotto; 22.40: Dnevnik; 23.00: Na pragu znanosti.

Jug. televizija

NI SPUREDA.

